

Suzan heeft het moeilijk
en heimwee is misschien wel
haar grootste probleem.

Op afstand

Roman

RIA VAN DER VEN-
RIJKEN

Mei 2015

Net als vorig jaar, én het jaar daarvoor, viel haar verjaardag op een zonnige dag. Franka Kelder was daar extra blij mee, want de zon scheen niet altijd op haar verjaardag. En nu zomaar drie jaren achter elkaar wel. De visite die ze deze zaterdag verwachtte, kon ze dan mooi in de tuin ontvangen. Er waren tuinstoelen genoeg. Joost zou er enkele uit de schuur moeten halen, die stonden daar opgestapeld in een hoek, net als twee flinke parasols die ertegenaan leunden. En dan was er ook nog het zonneschermbij het voorste terras, waar ze zelf altijd zaten bij mooi weer. In de grote tuin die op het zuidwesten lag, was ruimte genoeg. Prettig ook voor de kleinkinderen, die het altijd fijn vonden om op een picknickkleed in het gras te spelen.

Joost was vanmorgen al vroeg opgestaan om voor een lekker ontbijt te zorgen. Nadat de kinderen lang geleden het huis uit waren gegaan, was dat traditie geworden. Hij zorgde voor een speciaal ontbijt op haar verjaardag, en zij deed haar best als hij jarig was. In het kleine presentje, verpakt in een luxe papiertje van de plaatselijke juwelier, trof ze prachtige gouden oorbellen aan waarin een klein amethyst steentje was verwerkt. Hij kende haar smaak precies.

‘Gefeliciteerd met je achtenvijftigste verjaardag, schat. En dat er nog maar vele verjaardagen mogen volgen.’

Franka gaf hem een knuffel. ‘Dank je. Wat lief! Hier ben ik erg blij mee. Ze zullen prachtig staan bij mijn nieuwe bloes en vest.’ Haar blauwe ogen straalden. Ze streek de haren van haar kortgeknipte, pittige kapsel achter haar oor en duwde er een oorbel in om hem te laten zien hoe mooi die combineerde.

‘Prachtig! Ik hou van je,’ fluisterde hij in haar oor voordat ze plaatsnamen aan de ontbijttafel.

Franka glimlachte. Ja, hij hield van haar, net zoals zij van hem hield. Ze waren inmiddels al zesendertig jaar gelukkig getrouwd. Natuurlijk waren er ups en downs geweest, maar dat kwam in de beste huwelijken voor. Dat hoorde bij het leven. Voor nare gebeurtenissen waren ze als gezin tot nu toe gespaard gebleven. Hun drie kinderen die ze samen hadden grootgebracht, waren inmiddels elk op de plaats van hun bestemming. Ze woonden ook alle drie niet al te ver weg van het ouderlijk huis in Oisterwijk.

Oudste zoon Albert van vierendertig woonde met zijn vrouw Vera en hun twee kinderen Stefanie van zeven en Dylan van vijf zelfs een eindje verderop in de wijk. Tweede zoon Roeland van tweeëndertig woonde met zijn vrouw Karin en hun zoontje Jasper van zes in het naburige plaatsje Udenhout. Net als dochter Suzan, met haar dertig jaar de jongste, zij woonde daar ook met haar man Paul en hun twee kinderen, Lonneke van vier en Mark van drie. Ze zagen hun kinderen en kleinkinderen regelmatig. Er werd nogal eens een beroep op hen gedaan als er oppas nodig was. Bij Suzan en Paul had Franka daarnaast ook een vaste oppasdag per week. Elke dinsdag fietste ze ’s morgens al om halfacht naar hun huis, waar de twee kleintjes haar altijd vanachter het raam in de kamer stonden op te wachten. Ze vond het leuk om dat naast haar baan als verkoopster in een schoenenzaak erbij te doen, en Suzan was ermee geholpen zodat ze kon blijven werken. De andere twee dagen brachten Lonneke en Mark door bij Jenny, de moeder van Paul, zodat ze geen gebruik hoefden te maken van de kinderopvang. Suzan had een driedaagse werkweek en Paul werkte fulltime. Sinds haar vierde verjaardag ging Lonneke naar de basisschool, waar Franka haar elke dinsdagmiddag om drie uur samen met Mark op ging halen. Als ze daar dan stond, kwamen regelmatig herinneringen bovendrijven over de tijd dat haar eigen kinderen nog schoolgaand waren. Wat was de tijd toch hard voorbijgegaan, dacht ze meerdere keren. Nu was ze oma van vijf prachtige kleinkinderen.

Naast haar oppasdag werkte Franka ook nog twee dagen per week in een schoenenzaak. Daar ging ze de laatste twee maanden toch met minder plezier naartoe. Een nieuwe eigenaar met een andere kijk op verkooptechnieken bracht de nodige onrust en ontevredenheid op de werkvloer. Ook bij haar collega's. Een goede collega was afgelopen maand al opgestapt.

'Ik heb er eigenlijk ook geen zin meer in,' merkte Franka op toen Joost er tijdens het ontbijt naar informeerde. 'De wijze waarop we de collectie schoenen nu aan de man moeten brengen, is niet erg klantvriendelijk. Eerder opdringerig. Dat wil ik niet. Als dit zo blijft, krijg ik een hekel aan mezelf.'

'Stijgen de verkoopcijfers door de nieuwe tactiek van je baas?' wilde Joost belangstellend weten.

Franka haalde aarzelend haar schouders op.

'Dat wel,' moest ze eerlijk toegeven. 'Toch vraag ik me af of dit zo door blijft gaan. Vrijblijvend rondneuzen naar een paar leuke schoenen is er niet meer bij. Als een klant binnenkomt, moeten we hem of haar onmiddellijk onze hulp aanbieden en hen verder begeleiden. Het lijkt soms wel een overval.'

'Nou ja, je wordt er toch voor betaald om schoenen aan de man te brengen.'

'Dat wel, maar de manier waarop is niet leuk meer.'

'Je werkt er al twintig jaar. Wat wil je dan gaan doen?' Joost trok zijn wenkbrauwen vragend omhoog. 'Op jouw leeftijd kom je niet snel meer aan een ander baantje.'

Franka glimlachte. Dat had ze laatst ook al bedacht.

'Dat weet ik nog niet. Misschien wil ik niks meer en moet ik er maar gewoon mee stoppen. Het is mooi geweest. Misschien moet jij dat ook doen, jij bent vierenzestig en kunt vast al gebruikmaken van een vervroegd pensioen. Dan kunnen we samen leuke dingen gaan ondernemen.'

Joost schoot in de lach. 'Stoppen? Nou nee, bedankt. Ik wil mijn baan voorlopig nog niet opgeven. Ik heb het nog goed naar mijn zin. Die leuke dingen kunnen we samen ook ondernemen vanaf het

moment dat mijn arbeidzame leven erop zit en ik AOW en pensioen krijg. Nog even geduld, Franka.' Joost werkte al sinds hun huwelijk met veel plezier op het secretariaat van het gemeentehuis.

'Jammer,' meende Franka. 'Officieel moet ik nog wat langer dan jij, maar ik maak die rit niet vol, hoor.'

'Dan stop je er toch mee. Van mij hoeft je niet per se tegen je zin te blijven werken, dat weet je. Denk er nog maar eens goed over na.'

Dat nam ze zich voor. Ze wilde een weloverwogen beslissing nemen. Het idee om haar werk als verkoopster op te geven was ook wel aantrekkelijk. Dan kreeg ze meer tijd voor andere zaken en leukere activiteiten. Misschien was ze daar wel aan toe.

Tijd om er verder over na te denken kreeg ze niet. Na een gezellig uurtje ontbijten en keuvelen met elkaar ruimde Joost de tafel af. Franka liep meteen naar de schuur en telde de tuinstoelen, ze had ze allemaal nodig. Even later wees ze Joost de plaatsen aan waar hij ze neer kon zetten. Het picknickkleed voor de kleinkinderen legde ze opgevouwen aan de rand van het gras, met daarnaast een kist speelgoed.

Na de lunch werd het ineens druk. De kinderen en kleinkinderen arriveerden allen vlak na elkaar. Ze werd overstelpt met omhelzingen, dikke kussen, bloemen, cadeautjes en kleurrijke tekeningen. Lonneke van vier wilde meteen 'Lang zal ze leven' zingen. Iedereen viel haar onmiddellijk bij en zong mee.

Wat hebben Joost en ik toch een fijn gezin, flitste het door Franka's hoofd toen ze naar alle blije gezichten keek terwijl iedereen drie keer luid 'Hoera!' riep. Ze was er dankbaar voor en voelde zich vandaag ook echt jarig.

Na alle felicitaties was er tijd voor koffie, thee, limonade en taart. Joost liep als een butler met een dienblad rond, geholpen door Suzan.

Franka werd in een stoel gedrukt, zij mocht van deze middag genieten.

Een uur later arriveerden haar eigen broer William en zus Rita met hun echtgenoten, die van ver waren gekomen. En ook haar eigen moeder van achtentachtig, die met een deeltaxi voor de deur werd

afgezet. Moeder Toos vertelde dat ze de vorige dag naar de kapster was geweest voor haar halfjaarlijkse permanentje. Franka bewonderde het zilvergrijze kapsel, het zag er altijd onberispelijk uit. Moeder Toos was een ijdele dame, ze droeg altijd keurig nette kleding met een beetje make-up op haar gezicht, en ze deed elke dag een vleugje parfum achter haar oren.

Het werd erg gezellig, iedere bezoeker genoot volop van de lentezon. Aan het eind van de middag ging Joost naar de keuken. Gisteravond had Franka een grote pan met groentesoep gemaakt en er waren worstenbroodjes van de slager. Joost zou de soep opwarmen en de worstenbroodjes in de oven leggen. Franka had met de aanwezige verjaarsvisite al een praatje gemaakt en hield zich nu bezig met haar kleinkinderen die iets moois van legosteentjes bouwden. Na enige tijd hoorde ze moeder Toos een opmerking maken over Joost.

‘Waar blijft hij toch?’

Franka fronste haar wenkbrauwen en keek naar de openstaande keukendeur. Joost bleef inderdaad wel erg lang weg. Suzan had vanmiddag de soepkoppen al klaargezet, daar had Joost nu geen werk meer mee.

‘Ik ga wel even kijken waar Joost blijft,’ knikte ze naar haar moeder. Tegen de spelende kleinkinderen zei ze dat ze zo terugkwam.

In de keuken kwam de geur van soep haar al tegemoet. Joost had de pan op een laag pitje gezet. De ovendeur stond open, de worstenbroodjes lagen erin maar waren nog niet warm. Joost was nergens te bekennen.

Ze liep naar de kamer. ‘Joost!’ riep ze.

Hij zat op de bank met gesloten ogen en een hand tegen zijn voorhoofd gedrukt.

‘Wat is er aan de hand?’ Ze was al bij hem en ging naast hem zitten.

Traag opende hij zijn ogen. ‘Niks bijzonders,’ zei hij. ‘Alleen wat hoofdpijn, en ik ben ook een beetje draaierig. Het voelt zo vreemd in mijn hoofd. Maar het is al bijna weg, hoor. Laat me maar even, ik deel zo de soep wel rond. Over vijf minuten...’

Suzan kwam nu ook de kamer in lopen. ‘Pap... Mam, wat is er met

pap?’ Er klonk een beetje paniek in haar stem.

‘Helemaal niks.’ Joost wilde opstaan en duwde zichzelf omhoog van de bank. Hij stond wat wiebelig op zijn benen en ging meteen weer zitten. ‘Oei, het draait nog steeds voor m’n ogen.’

‘Ga maar liggen, Joost. Dat is beter voor je,’ bedisselde Franka bezorgd.

‘Heel even dan.’ Joost draaide zich op de bank en sloot zijn ogen weer.

‘Ik bel de dokter,’ besloot Suzan.

Maar daar was Joost het niet mee eens. Hij drukte zich weer omhoog. ‘O nee, dat is niet nodig, Suzan. Ik ben zo weer de oude. Laat me maar even, het trekt wel weer bij.’

Franka haalde uit het medicijnkastje twee paracetamols. Ze herinnerde zich dat Joost twee maanden geleden ook last van een migraineachtige hoofdpijn had. Misschien zat hem dat weer dwars.

‘Ik hoop dat dit helpt,’ verzuchtte Suzan toen Franka hem de tabletten gaf. ‘Zal ik de soep dan maar ronddelen? De worstenbroodjes moeten nog verwarmd worden, zag ik zojuist.’

Franka hielp haar mee. Nadat iedereen voorzien was van een kop soep en een worstenbroodje verscheen Joost weer in de tuin. Om zijn mond lag een glimlach, zijn gezicht zag nog wel wat wit. Hij gaf haar een geruststellende knipoog en hield zich verder weer bezig met het bezoek.

Suzan kwam uit de keuken gesneld met een kop soep voor haar vader.

‘Hier, pap, daar kikker je van op.’

Joost nam de soepkop van haar aan, maar de kop gleed zomaar ineens uit zijn handen, schuin tegen Roeland aan die naast hem zat, zodat de warme groentesoep over diens broek droop. Roeland schreeuwde ontzet. ‘Pa, kijk je wel uit!’

Franka sprong geschrokken op, Suzan gilte eveneens van schrik. De andere familieleden keken naar hem, net als de kleinkinderen. Joost was onwel geworden en zag er grauw en slap uit. Roeland, die meteen doorhad dat er iets niet in orde was met zijn vader, legde

beschermend een arm om zijn schouder, terwijl Suzan snel de warme soep met een doek van zijn broek wreef.

Franka voelde haar hart in haar keel bonzen. Ze riep zijn naam. 'Joost...'

Een ijzige angst kwam in haar op toen ze naar zijn weggedraaide ogen keek. Zijn mond hing ook een beetje scheef.

'Er moet een dokter komen,' riep ze ineens in blinde paniek.

Albert, die een eindje verder zat, was al bij haar. Iedereen had ineens door dat het ernst was en geen toevallig ongelukje met de soep die over Roelands broek viel.

'Ik bel wel.' Albert had zijn telefoon al bij de hand. Hij kreeg meteen contact met de alarmcentrale.

De verjaarsvisite was eveneens geschrokken, ze stonden op en bogen zich nieuwsgierig over Joost vanwege de onverwachte situatie. Iedereen was ontzet door deze gebeurtenis. Maar Vera van Albert nam snel het initiatief en loodste zowel de volwassenen als de kleinkinderen het huis binnen. In de verte hoorde iedereen al de sirenes van de ambulance, deze hulpverleners konden hun hulp en bijstand niet geven met zoveel mensen eromheen. Moeder Toos was een beetje onwillig en wilde graag bij Franka blijven om haar te ondersteunen.

'Suzan is al bij haar, oma. U kunt nu echt niets doen,' meende Vera en ze legde een arm om de schouders van oma Toos. 'Het is echt veel beter dat u even binnen wacht.'

Moeder Toos wreef de tranen van haar wangen. Het greep haar aan zoals Joost daar in die tuinstoel lag met die vreemde uitdrukking op zijn gezicht.

Voor Franka's gevoel duurde het nog eindeloos lang voordat een ambulancemedewerker zich over Joost boog. Joost kreeg meteen een infuus en werd onderzocht. De ambulancemedewerker kwam al snel tot de conclusie dat hij onmiddellijk naar het ziekenhuis moest worden gebracht. Roeland ging met Joost mee de ambulance in. Albert en Suzan namen Franka mee in Suzans auto, ze reden naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis waarnaartoe ook de ambulance in hoge snelheid voor hen uit was gereden.

Joost werd al geholpen op de spoedeisende hulp toen ze binnenkwamen. Ze mochten allemaal in de wachtkamer wachten.

Franka was eerst niet in staat om rustig te gaan zitten. Ze ijsbeerde heen en weer. Wat was Joost overkomen? Ze hadden nog nooit te maken gehad met een ernstige ziekte of een ongeluk. Wel een griepje of een verkoudheid. En Joost had eerder een keer last van migraine gehad, maar niet meer dan dat.

‘Wat is er met papa aan de hand? Waar denken jullie aan?’ vroeg ze, terwijl ze haar kinderen ontredderd aankeek.

‘Kom bij ons zitten, mam. Ik word zenuwachtig van dat heen-en-weer-geloop,’ sommeerde Suzan haar.

Albert en Roeland vielen haar bij.

‘Kom...’ zei Roeland. Hij stond op en liep met Franka naar een stoel. ‘Wij weten ook niet wat er met papa aan de hand is. Ze onderzoeken hem nu en we moeten geduld hebben, de dokter zal het ons zo wel komen vertellen.’

Een uur later kwam de dokter hun vertellen dat Joost een TIA had gehad. Een lichte beroerte, waarbij een bloedstolsel een slagader had afgesloten. Dat was duidelijk te zien op de hersenscan die ze hadden gemaakt. Joost maakte het naar omstandigheden goed. Hij was alweer aanspreekbaar en werd op dit moment overgebracht naar de afdeling neurologie, waar ze hem zo meteen even mochten bezoeken. De dokter wilde hem nog zeker voor de duur van twee dagen laten observeren.

‘Is een TIA ernstig, dokter?’ vroeg Franka met een angstige blik in haar ogen.

‘Tja, het kan een voorbode van een grotere beroerte zijn, mevrouw. Ik heb uw man daarom medicijnen voorgeschreven die het samenklonteren van bloedplaatjes afremmen. We zijn er op tijd bij.’

Tien minuten later zag ze Joost in bed liggen met een smal, wit gezicht. Zijn ogen keken haar helder aan.

‘Dat... nu... jarig... jij,’ hoorde ze hem onsamenvattend hakkelend. Hij schudde zijn hoofd. ‘Niet bang... Franka. Moe...’

De kinderen kwamen ook aan zijn bed staan. Net als Franka lieten

zij zich ervan overtuigen dat het nu weer beter met hem ging. Hij was in ieder geval weer bij bewustzijn. Alleen met zijn spraak, daar was het goed mis mee. Hij leek de woorden niet te kunnen vinden.

‘Moe...’ zei hij opnieuw. Zijn ogen vielen daarna langzaam dicht.

Franka gaf een kneepje in zijn hand en een kus op zijn wang. ‘Ga maar lekker slapen, lieverd. Morgen kom ik weer, en over twee dagen mag je mee naar huis. Dan haal ik je op.’

Een verpleegkundige begeleidde hen naar de gang, zij vertelde dat uitval van het spraakvermogen vaker voorkwam bij mensen met een TIA. Meestal herstelde dit weer vrij snel.

Franka wist niet goed wat ze ervan moest denken. Ze zag het gezicht van Joost op weg naar huis steeds voor zich en huiverde. Er was iets misgegaan met een bloedvat in zijn hersenen, had de dokter op een scan gezien. Onvoorstelbaar dat Joost het ene moment niets mankeerde en het volgende moment een wegraking kreeg. Een TIA! Haar ferme, lieve, sterke, altijd raad wetende Joost.

Ze hoopte maar dat de voorgeschreven medicijnen hun werk zouden doen zodat hij snel weer de oude werd.

Thuis waren er nog enkele familieleden die op hun komst hadden gewacht. De kleinkinderen waren inmiddels met hun achtergebleven ouder naar huis gegaan. Dat opa Joost in bewusteloze toestand met een ambulance was meegenomen, had de kleintjes aangegrepen. Moeder Toos, die ook erg geschrokken was, had zich nog niet met een deeltaxi naar haar huis laten sturen.

Toen Albert verslag uitbracht van de situatie, pinkte ze enkele tranen weg. Ze omhelsde Franka die er enigszins verslagen bij zat.

‘Kind toch! Wat heftig voor Joost. Maar gelukkig waren jullie er op tijd bij.’

‘Ja, zeg dat wel,’ antwoordde Franka met trillende kin. Haar tanden klapperden op elkaar. Het leek wel alsof de ernst van de situatie nu pas goed tot haar doordrong. Ze maakte zich voorzichtig los uit de omhelzing van haar moeder. ‘Sorry, mam, ik moet even naar de wc.’

In plaats van naar de wc te gaan, liep ze meteen de trap op naar boven, weg uit de drukte. Ze wilde even alleen zijn. Natuurlijk was

iedereen geschrokken en nieuwsgierig naar het welzijn van Joost. Maar het liefst had ze toch dat alle familieleden naar hun eigen huis zouden gaan. Haar verjaardag was voorbij, ze dacht er niet aan om die nog verder voort te zetten. Als ze zo meteen weer naar beneden ging, zou ze aankondigen dat ze het liefst alleen wilde blijven.

Ze friste zich wat op in de badkamer, haalde een kam door haar haar en verzamelde moed bij elkaar om weer naar beneden te gaan. Daar trof ze tot haar verbazing alleen haar kinderen aan. De overige familieleden waren op aandringen van Albert juist vertrokken. Moeder Toos was met een van hen meegegaan en wilde later op de avond nog even telefonisch geïnformeerd worden.

‘Gelukkig,’ zuchtte Franka. ‘Het werd me allemaal even te veel. Ik begrijp dat iedereen meeleeft, maar ik heb op dit moment genoeg aan mezelf. Wát een verjaardag!’ Ze pinkte een opkomende traan weg. ‘Ik hoop zo dat het goed afloopt met Joost en hij niet alsnog een beroerte krijgt.’

Suzan was al bij haar en sloeg een arm om haar heen. ‘Natuurlijk loopt het goed af, mam. We zijn allemaal heel erg geschrokken, toch moeten we erop vertrouwen dat het goed komt.’

‘Pa heeft medicijnen gekregen,’ meende Albert geruststellend.

‘Ja, die zorgen ervoor dat het risico op een beroerte afneemt,’ onderbrak Roeland hem. ‘Daarom komt het ook goed, mam.’

De positieve insteek van haar kinderen beurde haar op. Natuurlijk zou het weer helemaal goed komen met Joost. Ze mocht zich niet laten meeslepen door zulke negatieve gedachten.

‘Jullie vader heeft nog nooit in het ziekenhuis gelegen,’ glimlachte ze krampachtig. ‘Dat maakt me ook wel een beetje bang in deze situatie.’

Suzan schonk voor iedereen een vers gezette kop koffie in en deed even later nog een warm worstenbroodje rond. Franka was blij dat de kinderen nog even tijd namen om bij haar te blijven. Na de koffie zetten de jongens alle tuinstoelen weer in de schuur en ruimde Franka samen met Suzan het gebruikte servies in de vaatwasser. Een uur later gingen ze alle drie ook naar huis en bleef Franka alleen achter.

Later op de avond belde ze nog op naar het ziekenhuis om naar Joost te informeren. De avondzuster stelde haar gerust. Joost sliep, zijn situatie zag er goed uit, de dokter was tot nu toe tevreden met de tussentijdse controles.

Franka haalde opgelucht adem, en nadat ze moeder Toos nog even had gebeld, besloot ze om ook naar bed te gaan.

Door de ziekte van haar man raakt Franka's familie uit balans

Franka en Joost zijn al zesendertig jaar gelukkig getrouwd. Ze hebben drie kinderen en ondertussen ook al een handjevol kleinkinderen. Op Franka's acht- en vijftigste verjaardag gaat het onverwacht compleet mis. Joost krijgt een beroerte en daarna gaat het ook alleen maar slechter met hem. Hij is vergeetachtig en raakt snel geprikkeld. De spanningen in de familie lopen hoog op, terwijl Franka een goede mantelzorger probeert te zijn.

Vooraf dochter Suzan voelt zich schuldig. Ze zou meer voor haar ouders willen doen, maar ze is net met haar gezinnetje verhuisd naar de andere kant van het land. Wanneer ze ook al geen goede aansluiting kan vinden op haar nieuwe werk, krijgt ze spijt van de verhuizing.

Ria van der Ven-Rijken schrijft meeslepende familieromans met herkenbare thema's. *Op afstand* is een verhaal over verdriet en schuldgevoel, maar laat zien dat een sterke familieband en liefde alles kunnen doorstaan.

Z&K

ISBN 978 90 2054 683 5 NUR 344

9 789020 546835

www.romanserie.nl